

12.5.2023

Dnro 2973-2023
(00 01 02)**Vastaus valtuutettu Riitta Karjalaisen ym. aloitteeseen kännyköiden käytön ohjeistuksen yhtenäistämisestä Turun peruskoulussa**

Valtuutettu Riitta Karjalainen ym. ovat tehneet kaupunginvaltuustossa 17.4.2023 § 86 aloitteen kännyköiden käytön ohjeistuksen yhtenäistämiseksi Turun peruskoulussa. Aloitteessa ehdotetaan, että Turun peruskouluille luodaan yhtenäiset periaatteet kännyköiden käytöstä oppituntien aikana, jolloin niitä on myös helpompi toteuttaa, ja että kouluissa voitaisiin esimerkiksi ottaa tavaksi asettaa kännykät luokkaan tullessa ns. kännykkäparkkiin ja pitää niitä äänettöminä oppituntien ajan.

Viime aikoina on keskusteltu vilkkaasti puhelinten käytön haitoista kouluympäristössä. Niin myös meillä Turussa. Viimeksi huhtikuun rehtoritapaamisessa asiasta käytiin laaja keskustelu.

Turun kaupungin peruskouluille on annettu ohjeet puhelimien käyttöön liittyen. Ohjeiden mukaan opetuksen aikana puhelimet ovat esillä vain opettajan luvalla. Muina aikoina puhelimia pidetään häiriötä aiheuttamattomassa tilassa, esimerkiksi repussa, taskussa tai puhelinparkissa. Asiasta ovat antaneet ohjeita myös mm. eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja Opetushallitus, ja kouluja on ohjeistettu noudattamaan myös näitä ohjeita.

Asiaan vaikuttamisen mahdollisuudet eivät ole nykyainsäädännön puitteissa lähtökohtaisesti erityisen hyvät. Apulaisoikeusasiamies on käsitellyt vuonna 2020 turkulaisen koulun käytäntöä mm. kerätä puhelimet pois puhelinparkkiin oppituntien ajaksi. Apulaisoikeusasiamies totesi ratkaisussaan mm. seuraavaa:

- Koulun kirjallinen käytäntö, jonka mukaan koulupäivän aikana tapahtunut kännykän häiritsevä käyttö johtaa siihen, että kännykkä otetaan pois lopputunnin tai loppupäivän ajaksi ja tuodaan säilöön kansliaan, ei ole perusopetuslain mukainen.
- Käytäntö, jonka mukaan kännykät ovat oppituntien ajan koulun lokerikossa, voi olla ongelmallinen, mikäli se johtaa sellaiseen virheelliseen menettelyyn, jossa kännykkä otetaan koulun haltuun vastoin oppilaan tahtoa. Turun sivistystoimialan tulkinta koulun ohjeiden lainmukaisuudesta oli virheellinen.
- Kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia oppilasta luovuttamaan puhelimensa hallintaa. Mobiililaitteen epäasialliseen käyttöön koulussa voidaan puuttua vain laissa säädetyillä keinoilla. Jos oppilas häiritsee opetusta tai rikkoo koulun järjestystä eikä tilanteissa ole käytetty opetusta tai oppimista häiritseviä esineitä, voivat esimerkiksi kasvatuskeskustelut olla riittävä keino puuttua oppilaan käytökseen. Kasvatuksellista toimenpiteistä ja kurinpitokeinoista on säädetty perusopetuslaissa tyhjentävästi. Muita kuin lakiin perustuvia keinoja ei kouluissa saa käyttää.

12.5.2023

Dnro 2973-2023

(00 01 02)

Kouluilla on kuitenkin mahdollisuus rajoittaa haitallista puhelinten käyttöä. Puhelimia ei pidä ottaa pois oppilaalta, mutta ne pidetään opetukseen kuuluvissa tilanteissa äänettöminä ja poissa esiltä.

Opetushallitus on todennut, että digilaitteiden käyttö oppimisessa on erotettava niiden opetusta häiritsevästä tai hyvinvoinnille haitallisesta käytöstä. Puhelimien käytön täyskielto koko koulupäivän ajan ei ole nykyainsäädännön mukaan mahdollista, vaan koko koulupäivän mittainen käyttökielto vaatisi lainsäädäntömuutoksen. Puhelimien käyttöä voidaan rajoittaa, kunhan välttämättömän yhteydenpito esimerkiksi vanhempiin on mahdollista esimerkiksi opettajalle ilmoittamalla. Opetuksen aikana puhelimia voidaan käyttää siten, että ne ovat esillä vain opettajan luvalla, ja muina aikoina niitä pidetään häiriötä aiheuttamattomassa tilassa, esimerkiksi puhelinparkissa, repussa tai taskussa. Osana opetusta tapahtuva digilaitteiden käyttö tapahtuu lähtökohtaisesti koulun laitteilla.

Opetushallituksen mukaan lapsia ja nuoria tulee suojella digiympäristöjen haitallisilta vaikutuksilta, kuten netissä tapahtuvalta kiusaamiselta, häirinnältä ja rikoksilta. Digilaitteiden käytön määrällä on vaikutuksia lapsen ja nuoren hyvinvointiin, esimerkiksi uneen ja vireystilaan. Digitaalisten laitteiden pelisääntöistä sopiminen ja hyvien käyttötapojen omaksuminen ovat osa lapsen ja nuoren digitaalisen osaamisen kehittymistä. Digitaalinen osaaminen kehittyä harjoittelun myötä kuten muukin osaaminen.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tietokoneen-kannykan-ja-muiden-mobiililaitteiden-kayttoon>

Tommi Tuominen
palvelualuejohtaja